

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי א' חשוון תש"פ | דף היומי בבלי: גדה ז.

דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סעיף ג'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התבונה פרק ח' 'עוד יזהר' עד פרק ח' 'וכהאי גוונא'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער התשובה פרק ו עד פרק ז

הסיפור שמסעיר את צאנז: בנו של ה'שפע חיים' זי"ע הגיע בחלום | בודקי המבחנים של
'דרשו' בפאנל מרתק עם סיפורים מפעמים מאחורי הקלעים | 1750

על דא ועל הא

**צהרי יום שבת קודש פרשת האזינו י"ג בתשרי
תש"פ: בחלומי מופיעה דמות של אברך צעיר
שפונה אלי ואומר: "שמי הלברשטאם, ויש לי הכרת
הטוב אליך, כי לפני כ-30 יום אמרת קדיש על קברי"**

**מצמרר: חודש לאחר שהרב יוסף הגר מירושלים אמר קדיש על קבר אחים בבית העלמין בליניץ שבאוסטריה, הופיע בחלומי
ליפאלי, בנו בכורו של ה'שפע חיים' מצאנז זי"ע, כדי להודות לו | כל הפרטים על הסיפור שמסעיר את חסידות צאנז**

יעקב רייניץ

כי בחודש אלול האחרון נסע יחד עם קבוצת חסידים לצינון של רבי ישראל פריינד זצ"ל, אביו של רבי משה אריה פריינד זצ"ל גאב"ד העדה החרדית, הטמון בנאסויד שברומניה, והיה להם שם סיפור מעניין עם קדיש שנאמר במקום קבורתו, וסיפר לו באריכות מה שהיה שם, כולל ההמשך והפרטים שהיו חודש לאחר מכן.

לקראת פרסום הדברים יצרנו קשר ישירות עם בעל המעשה, הרב יוסף מנחם מענדל הגר הי"ו, יהודי בר אוריין ת"ח העוסק לפרנסתו כסוכן נסיעות, שארגן את הקבוצה, כדי לשמוע זאת מכלי ראשון. וכך הוא סיפר זאת להמודיע'.

"בכל שנה אני מארגן קבוצה של חסידים שנוסעים לצינון של הרה"ק מנאסויד זי"ע, סבו של הרמ"א פריינד", מספר הרב הגר. "בכל פעם אמרו לי החסידים בשם רבם, רבי משה אריה זצ"ל, שסיפר תדיר כי אחיו רבי מרדכי יעקב הי"ד נפטר מיד אחרי השואה, ומפי השמועה שמע שהוא קבור בקבר אחים אבל אינו יודע את מקום קבורתו. במהלך כל השנים ניסו החסידים למצוא קצה חוט של קבר האחים, אך ללא הועיל.

"המפנה הדרמטי התרחש בקיץ האחרון, כשפורסמו כעשרה

אחד עשר ילדים שיכל כ"ק מרן אדמו"ר ה'שפע חיים' מצאנז זי"ע בשנות השואה האיומה. 10 מהם נתעלו במעלות קדושים וטהורים במהלך המלחמה במחנות ההשמדה, ואילו הבן הבכור, חנניה יו"ט ליפא הי"ד, שרד את מוראות השואה ונפטר ימים ספורים לאחר השחרור ממחלת הטיפוס שבה לקה, ונטמן בקבר אחים.

במשך שנים היו בטוחים, על סמך עדויות שונות, כי הוא קבור בקבר אחים סמוך למינכן, אבל מעדויות אחרות ומבוססות יותר שהגיעו לאחר הפרסום (לפני כעשור), התברר כי ככל הנראה אחיו, הק' חיים צבי הי"ד הוא שנטמן שם, ואילו מקום קבורתו של ליפאלי לא ידוע.

אבל מעבר להשערה החדשה על מקום קבורתו, בסיפור הבא אפשר לראות עד כמה גדול כוחו של אמירת קדיש אחד!

בשורות הבאות נפרסם את הדברים כפי שהגיעו אלינו: בערב חג הסוכות ניגש הרה"ג ר' ישראל שמעון וייס שליט"א, מחשובי חסידי סאטמאר בירושלים, לאבי מורי שליט"א, וסיפר לי

"ואז התעוררתי שטוף זיעה מהחלום
"אני רוצה לציין, כפי שמכרי יכולים להעיד עלי, אני לא איש
שחולם חלומות, ובנוסף אין לי שום קשר לחסידות צאנז. אינני
מכיר את ההיסטוריה שלה, ומעולם לא ידעתי שלאדמו"ר מצאנז
זי"ע היה בן בשם ליפא. לא ידעתי כלום.

"בתחילה חשבתי לעצמי 'חלומות שווא ידברון', ומיהרתי
לבית הכנסת לתפילת מנחה. בעודי צועד לבית הכנסת, אני רואה
ידיד שלי חסיד צאנז צועד לקראתי. ניגשתי אליו ושאלתי אותו:
תגיד לי, האם ל'שפע חיים' מצאנז היה בן שקראו לו ליפא? והוא
ענה לי: 'בוודאי, זה הבן הבכור'.

"באותו רגע הרגשתי כיצד כל בשרי נעשה חידודין-חידודין,
והבנתי כי אין זה חלום שווא. במוצאי שבת קודש סיפרתי זאת
לאחד ממארגני הנסיעה, כשאנו נפעמים יחדיו עד כמה גדול כוחו
של קדיש אחד!"

בהמשך לשיחתי עם הרב הגר, שלחתי לו תמונה בה רואים
את ליפא'לי בילדותו לצד אביו ה'שפע חיים' זי"ע. לדבריו, הדמות
שהוא ראה בחלום אינה דומה לדמה שרואים בתמונה, כשליפא'לי
היה עדיין ילד, אלא דומה שתי טיפות מים לדמות דיוקנו של אביו
באותן שנים. ככל הנראה בעשור שלאחר מכן השתנתה צורתו של
ליפא'לי, שהיה דומה מאוד לאביו הקדוש זי"ע.

חשוב לציין עוד, כי לפי המידע שיש כיום בחסידות צאנז,
לקראת חג הפסח תש"ד נסע ליפא'לי לבדו לשהות בצל זקנו
הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע הי"ד, אולם באסרו
חג פסח פלשו הנאצים ימ"ש לראצפערט והעבירו את כל יהודי
ראצפערט, בכללם הרה"ק רבי שלום אליעזר ונינו ליפא'לי,
לעיר המחוז נירעדהאז הסמוכה ומשם לאושוויץ. מחנה אושוויץ
מרוחק מלינץ 1,400 קילומטר, ואם אכן נפטר באושוויץ אין זה
סביר שקבר האחים שלו שם. אבל מצד שני, גם רבי מרדכי יהודה
פריינד הי"ד נשלח מהונגריה לאושוויץ, ורק כשלושה שבועות
לפני סיום המלחמה הועבר למחנה מאוטהאוזן. יתכן מאוד שזה
גם היה גורלו של ליפא'לי הלבברשטאם הי"ד.

בשולי הדברים אציין מה שסיפר לי אביו מורי שליט"א:
בתקופה האחרונה קיבלתי על עצמי להפריש מיד יום צדקה
לטובת נשמתו של ליפא'לי. בערב סוכות האחרון הרהרתי ביני
לבין עצמי האם אני צריך להמשיך בכך או לא, ובדיוק באותו
יום פגשתי את ידידי רבי שמעון וייס, שסיפר לי את הסיפור עם
הקדיש והחלום, וראיתי בזה אות משמים להמשיך בקבלה זו".

(המודיע, יום שני כ"ט בחשוון תש"פ)

מיליון מסמכים מתקופת השואה בארכיון של 'שירות האיתור
הבינלאומי' שמכיל את האוסף הגדול ביותר של תיעוד מקורי
ממחנות ריכוז, שמוותיהם של עובדי הכפייה וכו'. בין המסכים
התגלה כי אחיו של רבי משה אריה זצ"ל לא היה באושוויץ, לשם
נשלח במשלוחים מהונגריה, אלא לקראת סוף המלחמה העבירו
אותו למחנה מאוטהאוזן, ושם הוא מופיע בשם 'מקס (מרדכי)
פריינד'".

הגר, דובר גרמנית כשפת אם, החליט לבדוק האם בבתי
העלמין הקרובים למאוטהאוזן יש קבר של 'מקס פריינד'. כאשר
בדק בבית העלמין היהודי בלינץ, גילה למרבה ההפתעה שיש
מצבה מסודרת על שם 'מרדכי יהודה פריינד', לא קבר אחים אלא
מצבה של ממש!

החסידיים מאוד התרגשו מהגילוי, וידעו עד כמה עשה רבם
מאמצים לגלות את קבר אחיו, והחליטו כי הפעם הם משנים את
המסלול הקבוע, ונסעו גם ללינץ לומר קדיש על קברו. זה היה בי'
אלול תשע"ט.

"לאחר אמירת הקדיש אמר לי אחד הרבנים שהשתתף במסע,
שכדאי שכולם ילמדו כמה פרקי משניות לעילוי נשמתם של כל
היהודים הקדושים הי"ד שנטמנו בבית עלמין זה, כולל קבר אחים
גדול של 2300 יהודים שנפטרו במאוטהאוזן הסמוכה בתקופה
של אחרי המלחמה ומצאו כאן את מנוחתם האחרונה. ואכן,
אמרתי עליהם קדיש והמשכנו במסע.

"אני סוכן נסיעות עסוק מאוד ב"ה", סיפר הרב הגר להמודיע,
"וכל הסיפור הזה פרח לי מהראש לטובת העיסוק השוטף בתחום
התעופה".

ועכשיו אנחנו מגיעים לסיפור:

"בצהרי שבת קודש פרשת האזינו, שחל השנה בין יום כיפור
לסוכות, בתאריך י"ג בתשרי, נרדמתי כמו כל יהודי כשר לאחר
הסעודה. ואז בחלומי אני רואה דמות של אברך צעיר, צנום וגבוה,
שפונה אלי ואומר לי: 'שמי הלבברשטאם, ויש לי הכרת הטוב אליך,
כי לפני כשלושים יום אמרת קדיש על קברי' (כזכור, הקדיש
נאמר בתאריך י' באלול).

"ואז אני שואל אותו בחלום: איזה הלבברשטאם אתה?"

"והוא עונה: 'שמי הוא ליפא הלבברשטאם, בנו בכורו של
ה'שפע חיים' מצאנז'.

"שאלתי אותו: אתה אברך או בחור? (כי היה לו זקן קטן ולא
ידעתי להחליט). והוא ענה: 'אני בחור'.

"שאלתי אותו: איפה בדיוק אתה קבור?"

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל

שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

שעתיים קודם החופה הגיע בנו של המחותן ומה מאוד השתומם לראות שאין זכר לכיסא הכלה המפואר שהוזמן... הוא צלצל מהר למארגן, אך הלה השיב בתמיהה: "איני יודע מה אתה סח? הכסא עומד על מקומו ועל מכונו!"

מעשה מופלא מכלי ראשון על כוחה של תפילה מעומק הלב

והנה אותו היום כ' בסיון היה, ויש הנוהגים שלא לערוך נישואין ביום זה ויש שאינם מקפידים על כך. 'ידידנו' מבית שמש אינו מהנוהגים להקפיד, ועל כן תיכנן להעמיד את החופה קודם השקיעה, ואילו בקהילתו של היהודי מחו"ל מקפידים שלא לחתן בו ביום, על כן היה בדעתו להעמיד את החופה בלילה לאחר זמן רבינו תם.

שעתיים קודם החופה (שנועדה להתקיים לאחר זמן ר"ת) שלח המחותן מחו"ל את בנו לבדוק שהכל מתנהל כשורה, שולחנות ערוכים וכו'. הלה הגיע לאולם ומה מאוד השתומם לראות שאין זכר לכיסא, וכדי ביזיון וקצף. מיד התקשר לאביו לספר לו על ה'אסון' הנורא... הלה הרים טלפון נזעם אל המארגן בטענת למה רימיתני... ואיה הכסא? השיב לו המארגן: איני יודע מה אתה סח? הכסא עומד על מקומו ועל מכונו, מוכן ומזומן לצורך הכלה המהוללה.

הרימו קולות זה על זה... עד שהתברר שהעמידו את הכסא בטעות בקומה התחתונה... שלחו מיד להוציא אותו מהאולם למטה ולהעלותו למקומו המיועד, אך כשהגיעו ראו כבר את הכלה מגיעה לאולם (שהרי חופתה נערכה קודם השקיעה, שעתיים לפני החופה השנייה), וכמובן שלא היה שום 'טעם' להשבית את השמחה ולבייש כלה בחופתה, אלא תיכף ומיד הזמין המחותן מחו"ל כסא נוסף, והכל על מקומו בא בשלום.

אתה הראית לדעת כיצד דמעותיה לא שבו ריקם ופעלו עבורה כסא הראוי למלכים... אמנם שומה עלינו ללמוד ממעשה זה שלא להסתפק במועט, שהרי הייתה יכולה לפעול לעצמה דירה שלימה לצורך מגוריה לאורך ימים, ולא רק כסא לכמה שעות, היום כאן ומחר... אך בתנאי ש'נצחק'...

(באר הפרשה בראשית תש"פ)

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א מעשה מדהים ששמע מכלי ראשון:

אחד האברכים בבית שמש חיתן את בתו הכלה בכ' סיון תשע"ח באולמי 'פאראנד' שבבית שמש. אותו אברך אין הפרוטה מצויה בכיסו, בלשון המעטה, ובקושי גדול התארגן להוצאות הנישואין. מגודל הלחץ זו הדחק הודיע לבתו שלא יוכל לשכור כיסא-כבוד לכלה כנהוג.

התחננה אליו הכלה באומרה כי מתביישת היא שלא תהא ככל חברותיה, אך האב, שנשאר ב'צריך עיון' גדול בשאלת כסף מנלן... הודיע לה שתם הכסף ולא נשאר בלתי גוויתנו לעורינו. "אך זאת אומר לך", הוסיף, "עד עתה דיברת עם האבא שלך שבארץ שאין בידו לעזור, מעתה דברי עם אביך שבשמים אשר לו הכח והיכולת..."

ואכן בשבת שקודם הנישואין נטלה הכלה ספר תהילים לידיה והתחננה בדמעות שלישי: אבי שבשמים, הזמן לי כיסא מכובד ליום נישואיי.

בהגיע היום המיועד הגיעו לאולם, והנה מוכן כיסא לכלה מעוטר ומעוצב בפרחים ססגוניים אשר לא שזפתם עין, ומקושט בבלונים, כמנהג בעלי בתים חשובים שבחשובים. ויהי לפלא, מאין 'נחת' לכאן כיסא זה, ומי הזמינו הנה.

עד שנתברר גופו של דבר, שהנה באותו אולם יש שתי קומות. שמחת נישואי הכלה דגן נערכה בקומה התחתונה, ואילו בקומה למעלה חיתן יהודי תושב חו"ל, אשר איש אמיד הוא. הלה הכין חתונה ברוב פאר והדר כברכת ה' אשר נתן לו, ואף לא שכח להזמין כיסא מפואר לכלה, ולא זו בלבד אלא ששכר בכסף מלא 'מפיק אירועים' שתפקידו ומקצועו לארגן את השמחה על הצד היותר טוב ולבדוק שלא חסר מאומה.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שוב יישמע קול התורה מתרונן בחצרות בית ה', שוב יעמדו הבחורים בבית המדרש הישיבתי, יתפללו בדבקות ובהכנעה, יתקרבו צעד ועוד צעד לאביהם שבשמים

"מה טובו אוהליך" • עם תחילת זמן חורף נביט אחריהם בהערצה ובגעגוע, בגאווה ובתקווה

יעקב א. לוסטיגמן

בהזדמנות זו מבקש ארגון 'דרשו' להצדיע ולהכיר טובה למאות פעילי הארגון ופעילי זרוע החיזוק שלו, 'אחינו', שמוסרים נפשם לילות כימים למען הקמת דורות של תלמידי ישיבות, צעירים מכל רחבי הארץ, מהריכוזים החרדיים ומהפריפריה, כאלו שזה עתה מלאו להם 13 שנים והגיעו למצוות, וכאלו שזה מכבר כבר צימחו שערות זקנם הראשונות, אשר זוכים לשקוד על התורה והעבודה בזכות המעטפת הרחבה שמעניק להם ארגון 'אחינו' באמצעות 'מוקד הישיבה', 'פרויקט טורנטו' ושאר המסלולים והתוכניות שכל כולם עזרה וסיוע ללומדי התורה, דור העתיד של עם ישראל.

ברכתנו שלוחה גם לאלפי התלמידים שזכו להיכנס לישיבות הקדושות ולהשתקע בבתי המדרש בזכות כל אותה פעילות ענפה שאינה יודעת שובע, וכל העת היא הולכת ומתרחבת לאורך השנים, מעל ובעיקר מתחת לפני השטח.

הברכה אחת היא לכל רבבות לומדי התורה, בחורי הישיבות ואברכי הכוללים, הפותחים כעת את 'זמן חורף' בתקווה ובהתרגשות, עם החלטות אמיצות לוותר על עוד חלק מגשמיותם, ולהפוך לרוחניים ונעלים יותר, כדי שיהיו כלים נאים לקבל את אור התורה הקדושה המעטר את בתי המדרש ואת חובשי הספסלים בבתי המדרש.

יהי רצון שיזכו הם ונזכה אנו להגדיל תורה ולהרבותה, להפיץ את נועם זיו אור התורה בכל מקום ובכל זמן, עד שנוזכר שיקויים בנו 'ומלאה הארץ דעה את ה', כמים לים מכסים'.

הם חוזרים, הלומדים. הם שבים למקומם הטבעי בבית המדרש, לאחר 'בין הזמנים' מלא וגדוש במצוות החגים של חודש תשרי, ולאחריהם מנוחה ומרגוע בחיק משפחותיהם ובבתי המדרש השכונתיים.

הם שבים לבית תלמודם, ומשוש חייהם, הגמרא הקדושה, תחת בית שחיים, מזוודה עמוסה נגררת בעקבותיהם.

גולים הם למקום תורה, למקום בו יתגלו לפנייהם מעיינות החכמה הנובעת כבר אלפי שנים ללא הפסקה, החכמה האלוקית הצפונה באותיות המרובעות המודפסות בצפיפות על גבי ספרי הקודש, אשר כל אימת שיהגה בה בן תורה תצוף אל על ותמלא את בית המדרש אורה.

שוב יישמע קול התורה מתרונן בחצרות בית ה', שוב יעמדו הבחורים צפופים בבית המדרש הישיבתי, יתפללו בדבקות ובהכנעה, יתקרבו צעד ועוד צעד לאביהם שבשמים, יעמיסו על שכמם עוד ועוד מושגים, תובנות, דרך לימוד וחידושים יקרים מפז שיטביעו בהם חותם עדי עד, חותם שילווה אותם עד זקנה ושיבה.

ואנו, שלא זכינו להישאר שם, ספונים בית כתליו של בית המדרש, נביט אחריהם בהערצה ובגעגוע, בגאווה ובתקווה שיזכו ויתקיים בהם הכתוב "שתולים בבית ה'... דשנים ורעננים יהיו".

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

"המבחן היה מלא עד הפרט האחרון, השורות כתובות בצפיפות, כל תשובה נהירה וברורה, ממש תענוג. ואז אני מגיע לשאלה האחרונה ומוצא שם הערה: 'אתמול חיתנתי את בתי, לכן יתכן והמבחן לא יהיה מושלם. התנצלותי'..."

כיצד נבדקים המבחנים של 'דרשו'? מי עורך את השאלות? מי בודק את ה'בודקים' בעצמם? פאנל מרתק עם כמה מבודקי המבחנים של 'דרשו', רצוף סיפורים מפעמים מאחורי הקלעים

ישראל הרשקוביץ

"המבחן היה, כרגיל, מלא עד הפרט האחרון. השורות היו כתובות בצפיפות, הכתב רהוט, כל תשובה - נהירה וברורה. תענוג לעבור ולבדוק. אני מגיע לשאלה האחרונה ומוצא שם הערה: "אתמול חיתנתי את בתי, לכן יתכן והמבחן לא יהיה מושלם. התנצלותי"..."

הדובר, הרה"ג ר' אורי קסלר, ראש צוות הבודקים של ארגון 'דרשו', מחייך כשהוא נזכר באותו מבחן. "הנבחן, יהודי שאיני מכיר אך מתוך המבחנים שאני בודק אני יכול לומר שהוא 'מחזיק את כל הש"ס אצלו בראש', מתנצל על כך שמילא מבחן, יום אחרי חתונת בתו... הוא עשה את המבחן משום שלא רצה לאבד את הרצף, וזאת למרות שיכול לפי התקנון לדלג על מבחן אחד - בהתאם למסלול שבו הוא נמצא (לומדי 'קניין ש"ס' הנבחנים על כל הש"ס אינם יכולים לדלג ולו מבחן אחד). בכלל, אילו היה נכשל באחת השאלות לא הייתי יכול 'להתחשב'. אין מושג כזה של התחשבות בבחינה. אך הוא רק הצליח להמחיש לי שוב כיצד רואים נבחני 'דרשו' את המבחנים. מבחינתם לא מדובר במבחן אלא בלימוד שעליו אי אפשר לוותר".

כבר נשמע סיפורים נוספים מסוג זה, וזאת מהבודקים האחרים, הרה"ג ר' בן ציון פרישמן והרה"ג ר' יוסף אריה שאף הם נמצאים עמנו, אך גם הם מאשרים שמבחינת הנבחנים המבחן אינו רק מבחן, אלא הוא סוג של לימוד. "נבחן של 'דרשו' כאשר הוא לומד, הוא מסכם לעצמו את החומר כשהוא מנסה לחשוב מה יהיו השאלות במבחן. אך גם אחרי המבחן הוא יבדוק מיד היכן ידע והאם טעה, כשהמבחן מתברר כסוג של חזרה וסיכום", הם אומרים.

ואכן, מבחני 'דרשו', כך אנו מגלים, הפכו והיו למוסד בפני עצמו. בעוד באופק נשמעים ומורגשים פעמי מעמדי סיומי הש"ס הקרבים, עליהם שוקדים בארגון במלוא המרץ כאשר הם אמורים להתקיים בכל הריכוזים היהודיים הגדולים בעולם, אנו מבקשים להתמקד ולבחון פעם אחת את מה שקורה מאחורי המבחנים, שהפכו לחלק בלי נפרד מההווי של עשרות אלפי חברי הארגון. השלושה שאנו משוחחים עמם, אינם אלא חלק מתוך מערך ענק שכולל עשרות בודקים, שכולם בודקים את מבחני הש"ס של 'דרשו', והכוונה היא רק למבחני הש"ס. ביתר התחומים, מבחני ההלכה ועוד, ישנן

מערכות נפרדות של עורכי בחינות ובודקים הפועלות כולן תחת כנפי האימפרייה התורתית הגדולה בעולם - "דרשו".

השאלות עצמן, כך מתברר, נכתבות כולן בידי הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א, ראש ישיבת 'ארחות התורה'. "השאלות האלו" מנסה להסביר הרב קסלר, "נכתבות מאז שנת תשס"ד, מבחן אחר מבחן, כאשר מדובר בעצם בשני מחזורים שעברו מאז, ואין שאלה שחוזרת על עצמה פעמיים. כתוצאה מכך ישנן כיום במאגר לא פחות מ-10,000 שאלות, שמקיפות את כל הש"ס, כאשר ישנן שאלות שמיועדות למבחנים החודשיים, שאלות למבחנים החצי שנתיים (כל ארבעה חודשים ליתר דיוק), שאלות למבחני הש"ס המסכמים (אלו שנבחנים מבחנים אלו נבחנים בבת אחת מהדף הראשון ב'ברכות' ועד לדף שבו אוחזים כרגע...), שאלות ללומדי גרש"י וגפ"ת".

לאחר שהשאלות מנוסחות בידי הרב הן עוברות להגהה בידי צוות רבנים נוסף, שעובר עליהן במטרה לבדוק שאכן אין תשובה נוספת מעבר לתשובות אליהן כיוון השואל, וכי השאלה מובנת ולא תתפרש לשתי פנים. לאחר המבחן המבחנים יועברו לצוות הבודקים, שגם כאן אנו מגלים, שב'דרשו', כמו ב'דרשו', אין משהו שאינו מאורגן עד הסוף. "ישנם כ-40 בודקים, כאשר ישנה חלוקה ביניהם. חלק בודקים את המבחנים שהגיעו מחו"ל (הבדיקה נעשית בארץ) וזאת משום שמצאנו כי החוצניקים, גם אם הם מתנסחים בעברית, העברית שלהם שונה והם יכולים לבטא את עצמם במילה או שתיים באנגלית או אידיש, כך שהמבחן אמור להיבדק בידי בודק שמבין היטב את השפה ואת העגה המקומית. מסיבה זו, גם בדיקות של נבחנים חסידיים שמתבטאים רק באידיש, יבדקו בידי בודק שמכיר את השפה".

ואחרי כל הבדיקות, יכול נבחן לערער ולטעון שהציון לא היה נכון. במקרה זה ניתנת זכות ערעור. הרב קסלר מצביע על מעטפה שבה מונחים עשרות מבחנים שנשלחו לערעור והם נבדקו שוב. "אך כפי שניתן לראות מהחבילה הזו, שכל מבחן בה נבדק מחדש, אין כמעט שינויים לאחר הבדיקה הראשונית. הבדיקה הראשונית נעשית בצורה מקצועית ומדויקת כל כך, שרק במקרה נדיר יכול להיות שהבחון טעה והציון שניתן לא היה נכון".

- ובמקרה שהתברר כי היתה טעות בשאלה או שישנה תשובה נוספת שהיא נכונה?

- "היו מקרים נדירים כאלו לאורך השנים, ואז הועברה מיד

הוראה להכשיר את השאלה הזו באופן גורף, או לחילופין להכיר גם בתשובה אחרת שיכולה להיות נכונה. אך בכל מקרה, מדובר במקרה נדיר ביותר שמי שמכיר את המערכת ואת העמל שמושקע בעריכת השאלות ובבדיקות התשובות יודע שהוא כמעט ולא יכול להתרחש".

מבחן למחרת החתונה

בני שיחנו מנסים לנתב את השיחה לעבר השאלות והמבחנים, אך כבר ברגעים הראשונים מתברר שאם יש משהו ששווה להתמקד בו - הרי שהיא דווקא דמותם של הבוחנים עצמם. כי כדי להיות 'בוחן' או 'בודק' כפי שהם מכנים זאת בארגון כמו 'דרשו', עליהם לעמוד בתנאי סף גבוהים ובלתי מתפשרים. ראשית, יש לדעת היטב את הסוגיות הנלמדות, ומאחר והבחניות מקיפות את כל הש"ס, מסתבר שכל אחד מהם בקיא בכל אחת מסוגיות הש"ס, מקצה לקצה... אך לא די בידע לבד, יש צורך בידיעה מעמיקה מאד, וזאת לפני היכולת להבין את הניסוח והשפה של כל נבחן, שכשם שאין דיעותיהן שוות אך הם מתנסחים כל אחד בצורה שונה.

ואכן, מתברר שהבודקים כולם הם גם מגידי שיעורים בדף היומי. כלומר, לא די בלדעת, יש צורך ברמת ידע של מגיד שיעור: אחד שלומד, ולומד שוב, ומוסר שיעור פעם או פעמיים, ולאחר מכן עוד יבדוק את המבחנים שוב ושוב כשזה אומר שהוא שולט בדפים הללו על כל צדדיהם. ואם לא די בכך, אנו מגלים שאותו בוחן הוא גם נבחן. הרב פרישמן: "לא פעם אני גם נבחן ועונה על השאלות קודם לכן כנבחן מן השורה, כשכך אני יכול יותר לראות את התשובות לאחר מכן מנקודת מבטו של הנבחן..."

ודווקא בשל כך, יש להם מכנה משותף אחד: הערכה עצומה לנבחנים. "כמי שבדק את המבחנים הללו, אני יוצא מהכלים" בכל פעם מחדש לאחר שאני בודק את המבחנים ומוצא את עצמי משתומם ומתפעם מעוצמת הידע, מההיקף, מהבהירות, מתרגש הרב פרישמן. "אתה בודק מבחן אחר מבחן, ומגלה אברכים או בחורים צעירים שהתשובות שלהם מעידות על יגיעה בלתי פוסקת, על שינון אחר שינון, על ידע ברמה כזו שאתה מבין שכאשר תעיר באותם באמצע הלילה הם ידעו לומר לך בדיוק מה סובר ר' יוחנן מה ר' ישמעאל בסוגיה, לפי כל האוקימתות..."

הרב אריה מתפעם דווקא מהעקביות. "כמו בסיפור שסיפר קודם הרב קסלר, גם לי היה מקרה עם יהודי שכתב שאתמול חיתן את בתו, ולמרות זאת לא דילג על המבחן. הייתי בטוח שהוא לא יצליח את 70, שיהיה על הגבול שבין 'עבר' ל'לא עבר' לאור הנסיבות. אך בסופו של דבר הוא קיבל 'רק' 93..."

הרב פרישמן: "דווקא לי כתב אחד הנבחנים שעשה השבוע בר מצווה לבנו, שבוע קודם לכן חיתן את בנו, וגם נולדו לו תאומים... כל השמחות הללו תוך חודש אחד, אך המבחן במקומו עומד. הוא לא עשה לעצמו כל הנחות, גם אם זה אומר שהוא למד ושינן וגרס במח' היולדות או אחרי ששב מהחתונה. אחרת אין הסבר איך

הצליח לצלוח את המבחן".

אנו מגלים שבין הנבחנים לבודקים מתנהל דו שיח (הנה דוגמא קלה: "אחד הנבחנים כותב לי שבמבחן הזה הוא 'חייב' להצליח. לדבריו, נוו"ב נאלצה לעבוד קשה בשבוע האחרון, אך היא לא הסכימה לקבל ממנו כל עזרה משום שהוא חייב להצליח במבחן... 'ואם היא הקריבה כל כך, איך אוכל שלא להצליח? אני חייב לחזור הביתה עם 90"...). הם אמנם אינם מכירים את הנבחנים שמזוהים רק בקודים, אך מסתבר, לפי ההערות הללו שנרשמות בשולי הדפים, שחשוב לנבחנים לשתף. "לרוב, גם כשנבחן אכן יש לו את כל הסיבות 'לפספס' מבחן בשל שמחה או סיבה אחרת, ישנם כאלו שעושים את המבחן מתוך ידיעה שיתכן ויקבלו ציון נמוך, העיקר לשמור על העקביות", דברי הרב אריה.

- ואם ישנן הערות על המבחנים עצמם?

הרב קסלר: "לכל נבחן יש אפשרות לשלוח הערה, ואכן אנו מקבלים הערות רבות על השאלות כשכל הערה נבדקת. מגיעים המון פקסים או מיילים, כשהכל נבדק וכל שולח מקבל תגובה בכתב".

לומדים את המבחנים

הבדיקה עצמה תורה היא ולימוד היא צריכה. יש להם שיטות מגוונות שאחת מהן קובעת שאין לבדוק מבחן-מבחן, אלא שאלה-שאלה. "אנו בודקים לרוחב ולא לאורך" מסביר הרב אריה. "בודקים שאלה אחת, ולאחר מכן את אותה שאלה במבחן השני, וכך הלאה. שכן אתה אמור להיות 'בתוך' השאלה ולא לקפוץ לשאלה הבאה שיכולה להיות עוד כמה דפים קדימה בגמרא. ואם המדובר במבחן של 'קנין ש"ס', השאלה הבאה יכולה לנגוע בסוגיה שמופיעה עוד 30 401 דף קדימה..."

מובן מאליה שהתשובה, שחייבת להיות אחידה, מתנסחת בצורות רבות, ולכן יש צורך שהבוחן יבין היטב את התשובה. מצד שני, אנו שומעים שהשאלות עשויות ב'שטאנץ' מסויים. הרב קסלר: "השאלות בנויות לפי תבנית מסויימת, שלומדי 'דרשו' כבר מכירים ויודעים, וכך בעת שהם לומדים למבחן הם יכולים לנסות ולנחש מה יכולה להיות שאלה במבחן. כך למשל אין שאלות של 'היכי תימצא', וכן אין שאלה כמו 'מה דעת רבא ומה דעת אביי', אלא מתמקדים בשיטה ובסברא עצמה שכן ישנו לומד שיכול לדעת היטב את הסוגיה ולהתבלבל בשם האמורא. בכל מקרה, השאלות הן בהחלט קשות ודורשות לימוד, הבנה וחזרה, אך אין שאלות מכשילות".

הרב פרישמן: "היום, המבחן כבר הפך לחלק מהלימוד. נבחן של 'דרשו' כאשר הוא לומד הוא מנסה בעת הלימוד הראשוני לחשוב מה השאלה שיכולה לעלות במבחן, וכך הוא מצליח לחזור החל מהפעם הראשונה שבה הוא לומד את הסוגיה. השיטה הזו הפכה ליעילה כל כך לחזרה, שהיום מיד לאחר שהנבחן מוסר את המבחן המלא הוא מקבל לידי את דף התשובות, משום שרבים מהם רואים בו את האמצעי היעיל ביותר לסיכום ולחזרה ולמה

שגורם לכך שהלימוד אכן 'מונח בכיסו' של הלומד".

הרב אריה: "מעניין, שכיום בישיבות בחורים כמעט ואינם נבחנו, כך שהצפי הוא שיתקשו לעבור למתכונת של מבחנים. אך בפועל הבחורים והאברכים מתחברים לכך מאד והם מצליחים להתכוון מראש לשאלות של 'דרשו', כך שכאמור המבחן נהפך לחלק מהלימוד".

- מדוע שהתשובות לא יהיו במבנה המוכר של 'מבחן אמריקאי'?
- "בשלב מוקדם מאד של 'דרשו' אכן ניסו, אך זה לא עבד. בש"ס התשובה אמורה להיות מנומקת וברורה, והשאלות בצורה של מבחן אמריקאי רק גרמו לבלבול. במבחני הלכה, לעומת זאת, התשובות הן יותר בפורמט של 'מותר', 'אסור', אך בש"ס אין אפשרות למבחנים מהסוג הזה".

- ומה עושים כאשר הכתב מסובך ואינו קריא?

- "גם זה קורה, אבל מתמודדים... בכל מקרה, כאשר הנבחן יודע את התשובה, הוא ידע לבטא את עצמו. ואכן, למבחנים קשים אנו ניגשים רק לאחר שבחנו מבחנים רבים וכך אפשר להבין גם את אלו שקשים לבדיקה ולהבנה. יחד עם זאת, לא פעם ישנם נבחנים שלצד המבחן עוד מהדקים דף נוסף, ובו סיכום ברור ורהוט של כל הסוגיה, דבר דבור על אופניו, כאשר לא פעם אני מגלה דף שכתוב בו: אם הכוונה של השאלה היא כך, אזי התשובה היא כך, ואם הכוונה היא כך - זו היא התשובה הנכונה... כל האופציות, ולצידן תשובות נכונות ומליאות".

- מתי הנבחן מתעזכן לגבי הציון אותו קיבל?

- "תוך שבוע המבחנים מגיעים לידי הבודקים, ושבוע לאחר מכן הנתונים כבר מוזנים במערכת. לנבחן יש אפשרות לדעת את הציון אליו הגיע באמצעות שיחה למוקד הממוחשב, או במכשירי 'קהילות' שבבתי הכנסת והכוללים. אך בינתיים כבר נשלחות לבתים המעטפות ובהן הציונים, כשהמילגה כבר ניתנת חודש לאחר קיומו של המבחן. עם זאת, בדרך כלל כאשר נבחן מסיים את המבחן, הוא יודע היכן ידע ובאיזו שאלה נכשל, כך שעליו ללמוד שוב את הסוגיה..."

אך לצד ההערכה לה זוכים הבודקים, שכאמור אמורים להיות בעלי ידע תורני גבוה, מסתבר שב'דרשו' לא עושים הנחות ושם יודעים גם לבדוק את הבודקים... איך עושים זאת? הרב קסלר מספר כי המבחנים עוברים לעתים בדיקה נוספת במטרה לוודא שאכן הציון שניתן היה נכון. אך המבחן היעיל ביותר אלו הערעורים: "כאשר ישנם נבחנים רבים שמערערים על תוצאות המבחן, אפשר להסיק שהבודק התרשל או לא עשה תפקידו. אך מאחר וכפי שאמרנו מרבית הערעורים אינם מוצדקים, אפשר להסיק שהבודקים עומדים בהחלט בהצלחה במבחן..."

הרב פרישמן: "וברור שיעמדו... אחרי הכל מדובר בדיני ממונות. ברגע שאתה פוסל תשובה של נבחן בזמן שידע את התשובה ומוריד לו מהמילגה, גרעת מהכסף שמגיע לו. מצד שני, אם אישרת תשובה שאינה נכונה, לקחת כסף שלא כדין מהארגון. כך שמלבד עצם העובדה שיש לדייק בעבודה, במקרה זה מדובר

בדיני ממונות שיש להיזהר בהם ביותר".

מסיבה זו, כאשר אברך מגיע ל'קו התפר' שבין 'עבר' ללא עבר, כלומר הוא מקבל נקודה אחת מעל הציון 88.5, ההנחיה היא להניח את המבחן בצד ולהעביר אותו בדיקה חוזרת. אולי בכל זאת ניתן יהיה לשפר את הציון כך שיעבור ויקבל את המילגה. "אך אין עיגולי פינות. מושג כזה לא קיים ב'דרשו'", מבהיר הרב קסלר. "אין מושג כזה 'להתחשב' ולאשר מבחן רק משום ש'רואים שהנבחן התאמץ'... עם כל הכבוד, במבחנים אלו הגישה היא עניינית מאד. מי שידע מקבל וי, ומי שלא - שיחזור שוב... לפעמים הפסילה גורמת לכך שהמבחן יפסל, כשאם מדובר במסלול של 'קניין ש"ס' הפסילה עשויה לגרום לכך שהנבחן יפלט מהמסלול והמשמעות היא אובדן מילגה של אלפי דולרים. ברור שהבודק יעשה כל מאמץ לבדוק שוב ושוב בכובד ראש, לנסות לבחון אולי בכל זאת התשובה היתה נכונה, אך אם יתברר שהתשובה לא היתה נכונה - לא נעגל פינות".

הרב אריה: "לפעמים מגלים שהיתה תשובה לא נכונה, אך מתוך הדברים נראה שהאיש יודע את התשובה אך 'איתקל מילוליה', הוא שגה וכתב מותר במקום אסור בעוד שבסברא הוא מסביר היטב מדוע אסור. במקרה זה ברור שיש להכשיר את השאלה. אך סתם לנסות להכשיר? אין מושג כזה ב'דרשו' שבו הכל מאורגן והכל מתבצע בהתאם להנחיות".

מנער ועד זקן

אנו מבקשים לברר אצל הבודקים על גיל הנבחנים הממוצע. הבודקים מחייכים: "אנו נפגשים בכל קשת הגילאים. ישנם בחורים צעירים, אברכים, ואפילו קשישים. אך ישנם גם ילדים צעירים".

- ילדים? ב'דרשו'?

- "כן. אחד הנבחנים הוא אברך שהוא בר אוריין נודע, ובאופן קבוע נבחנים עמו שני ילדיו".

אך הם לא משפחת הנבחנים היחידה. הבודקים מספרים על אב נוסף שהחל עם שני בניו להיבחן אחרי סיום הש"ס הקודם. "הם החלו בברכות, ומאז מילאו כל מבחן בעקביות מעוררת השתאה. כעת אנו אווזים בכריתות ומעילה, והם נבחנים מבחן אחר מבחן, האבא ושני בניו. אגב, גם הילדים הצעירים יותר ביקשו להצטרף למבחן, אך האבא התנה שרק החל מהישיבה קטנה ניתן להיבחן, לא ילדי החיידר". הרב פרישמן, שמכיר את המשפחה מקרוב, מוסיף כי "אין פלא כי מבחני 'דרשו' הפכו לנושא העיקרי בבית. שם, סביב שולחן השבת, דנים במבחן האחרון ובסוגיות שיעלו במבחן הבא. אלו הם נושאי השיחה המשותפים בבית".

עקרונות הם אינם מכירים את הנבחנים, שכזכור מזוהים בפניהם באמצעות קודים, אך פה ושם הם מצליחים לזהות. הרב קסלר: "אחד מהם היה האברך הרה"ח ר' אהרן אייזנשטאט ז"ל, מפארי חסידי בויאן בביתר. הוא היה מנבחני 'קניין ש"ס', כאשר יום לפני המבחן למד מההשכמה עד 2 בצהריים מאות דפי גמרא.

משפחתי, שבו יחגגו יחד כל בני המשפחה את ה'סיום' של ראש המשפחה."

ואילו הרב קסלר מספר על נבחן אחר, "דווקא 'בעל בית', יהודי שעובד לפרנסתו, אך בסיום הש"ס הקודם הוא היה, ראה את הכבוד הרב שזכו לו הלומדים, ואמר לעצמו: אני בפעם הבאה יושב יחד עמם, עם אלו שזכו ללמוד ולהיבחן והיום הם מחזיקים בידם את הש"ס..."

"אמר ועשה: הוא הצטרף למגמת 'קניין ש"ס'. לא לאלו שלומדים את הש"ס, אלא לאלו שמבקשים לדעת את הש"ס. לא למי שלומד פעם אחת, אלא לייחידה המובחרת שנבחרת על הש"ס כולו. וכך, אותו יהודי שלא נמצא בכלל אלא מעביר את רוב יומו במשרד, לא עולה על יצועו לפני שהוא לומד ארבעה דפי גמרא, לומדים דף אחד וחוזרים על שלוש הדפים הקודמים, יום יום, אחרת לא יצליח במבחן. וכך, יום יום. הוא מספר לי שלפעמים מגיע הביתה ב2 בלילה, אך על חוק לימודו לא יוותר. ואכן, אנו מתקרבים לקראת סיום הש"ס הבא, ובע"ה הבטחתו עומדת להתגשם: הוא עומד להיות בין חתני 'קניין ש"ס'..."

הוא לומד, ויודע. הרב קסלר שעוקב אחר ציוניו, עומד מן הצד ומשתאה כיצד אותו יהודי, כמו יתר אלפי הנבחנים, לא די שלומד - אלא גם חוקק לעצמו את דברי התורה הנבלעים כשמן בעצמותיו, בזכות המבחנים הקבועים. "היום" הוא אומר, "זה כבר מוכת. אם רוצים ללמוד ולדעת ולזכור, ישנה דרך אחת, שהוכחה כיעילה ביותר: מבחני 'דרשו'. אלו לא מבחנים, אלא בעצם שיטת לימוד."

(המודיע, שבת בראשית תש"פ)

זה היה לפני מבחן חצי שנתי, וכמו כל חבריו ל'קניין ש"ס', הם עוברים ביום הזה על מאות דפים. לפתע עלתה נשמתו בטהרה. קיבל דום לב פתאומי ונפטר. אנו זוכרים את המבחנים שלו שהיו כולם מלאים בפרוטרוט, ואין לי ספק שעליו נאמר 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו'."

זוכים לחגוג

אך כעת, הם כולם, הבודקים והנבדקים כאחד, נושאים עיניים אל חגם הגדול - יום הסיום.

'סיום הש"ס' כבר נראה באופק, והם מבקשים כולם להיות בין אלו שיזכו להגיע אל היום הגדול הזה, כאשר הש"ס כולו מונח בכיסם. השאיפה הזו משותפת לכלל לומדי 'דרשו', שנבחנו מבחן אחר מבחן, מסכת אחר מסכת, והם זוכים להגיע ליומם הגדול.

היום הזה כה משמעותי בחייהם, שהם מספרים כי "אחד הנבחנים גילה כעת כי קבע את חתונת בתו ליום שבו אמור להיערך מעמד 'סיום הש"ס' של דרשו. לאחר שגילה זאת, הוא לא חשב פעמיים והקדים את החתונה. איך יתכן שלא אהיה בחתונה 'שלי', אמר, ואגב, מדובר באברך שמסיים את המחזור השני כעת, במסלול גפ"ת..."

במשפחה אחרת שם החל האב ללמוד את מבחני 'דרשו' במסכת ברכות, נערכת כעת כל המשפחה והיא מצפה בהתרגשות ליום הגדול שבו יסיים האב את הש"ס. "המבחנים השפיעו כל כך על בני הבית, שהם כולם 'חיים' את המבחן. כעת, הם סופרים את הימים לקראת הארוע הגדול, אבל מכינים גם ארוע נפרד,

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

הרב כהנמן הביט אל קהל המתפללים ואמר: "רבותי, ביום הזה לפני 275 שנים הציג האדם הלבן הראשון את כף רגלו על אדמת אפריקה. ביום התהפכו היוצרות, וכעת הנני עומד לפניכם, האדם 'השחור' הראשון בין ילידיה הלבנים של יוהנסבורג..."

מה עשה הגר"ש כהנמן זצ"ל כאשר קיבל רשות לשאת דרשה במשך שלוש דקות בלבד...

הביט אל הקהל בעיניו האוהבות ופתח: "רבותי, יום היסטורי הוא היום. ביום זה לפני 275 שנים הציג האדם הלבן הראשון את כף רגלו על אדמת אפריקה. כיום, לאחר 275 שנים התהפכו היוצרות, וכעת הנני עומד לפניכם, האדם 'השחור' הראשון בין ילידיה הלבנים של יוהנסבורג..."

המתח ששרר קודם לכן בהיכל התפילה התפוגג באחת לקול צחקוקי הקהל. הכל תלו בו את עיניהם בצפיה להמשך הדברים, אך מה רבה היתה הפתעתם כאשר החל הרב לרדת ממדרגות הבימה. על דרשה טובה לא היה מוכן הקהל לוותר. מכל קצוות האולם הופנו קריאות לעבר הגבאים בתביעה לאפשר לרב להשלים את דבריו, ולו לא נותרה כל ברירה אלא להסכים לדרישת הקהל.

כיון שכך, התחזק הרב כהנמן והמשיך בדרשתו, תוך שהוא עובר לדבר על עניין 'ברכת הלבנה', ופתח בשאלה: "שמה תוכלו להשיב לי, רבותי, על שאלה שמציקה לי מאוד: מפני מה סדרו לנו חכמים לומר בקידוש לבנה מיד לאחר בקשת 'תפול עליהם אימתה ופחד', את האיחול הלבבי 'שלום עליכם' הנענה על ידי זולתנו ב'עליכם השלום'?"

הציבור נאלם דום וציפה בסקרנות לתשובת הרב. הרב המשיך והסביר זאת מיד על פי המציאות שהיה נתון בה באותה שעה: "הנה הגיעה אליכם שמועה על אורח זר המגיע למקומכם. אותה שמועה גרמה לכך ש'תפול עליכם אימה ופחד' מפניו. אולם משרק נתתם לו את ההזדמנות להתקרב אליכם מעט, הבחנתם פתאום כי מדובר באחיכם ובשרכם, ומפיעם בקעה הקריאה: 'שלום עליכם! עליכם שלום!'".

שוב התחייכו הנוכחים. האזנים היו כרויות, והרב ניצל את ההזדמנות להוסיף ולהרחיב בעניין מצות 'קידוש לבנה': "במהלך שנות הגלות שעברו על אחינו בית ישראל, היו לא מעט ימים שבהם נגזרה עליהם גזרת שמד. נאסר עליהם לקיים מצוות ולעסוק בתורה, והעובר על הגזרה - אחת היתה דתו להמית. את מרבית המצוות יכולים היו היהודים לקיים בסתר, אולם מצות 'קידוש לבנה' שהיתה כה חביבה עליהם, חייבת היתה להיעשות בפרהסיא, וכיצד קיימוה?"

"בלהט רצונם לקיימה מצאו אף לכך פתרון: הם היו יוצאים לטיול 'תמים' לשדות שמחוץ לעיר. שם, בסבך העצים היו

היה זה בשנים הראשונות שלאחר השואה האיומה. הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל היה עסוק עד למעלה ראש בשיקום הריסות מבצרי ממלכת התורה שנגדעו בשנות הזעם. טרוד היה בהקמת ישיבתו הנוודעת וביסודם של מוסדות מפוארים נוספים שיועדו למען פליטי השואה הצעירים. כדי שתצליח פעילות נחוזה זו, זקוק היה למשאבים עצומים שלא היו בידו, ובעל כורחו נאלץ ליטול את מקל הנדודים ולהפליג לריכוזי קהילות ישראל מעבר לים, בתקווה להשיג דרכם את התמיכה שכה היתה דרושה לו.

אלא שהדבר לא עלה בידו בנקל. באותם ימים טרם הכירו היהודים שבין עשירי תבל בערכה של החזקת התורה. רחוקים היו הללו מעולמה של תורה, וזקוקים לשכנוע רב כדי להסכים ולתמוך בלומדיה.

באחד ממסעותיו הגיע הרב כהנמן לדרום-אפריקה הרחוקה. מדינה שהתגוררה בה אוכלוסייה יהודית עשירה ומבססת. אלא שלדאבון לבו, עוד בטרם הגיעו לשם כבר התארגנו כמה פורקי על מבני המקום שעובדת בואו היתה לצנינים בעיניהם, ופתחו במסע שידול נרחב בעיתונות היהודית המקומית, שתכליתו היתה לשכנע את גבאי בתי הכנסת ומתפלליהם לבל יאפשרו לרב כהנמן דריסת רגל במחיצתם, ועל אחת כמה וכמה שלא יאפשרו לו לדרוש ברבים.

כאשר נכנס הרב בליל שבת קודש לאחד מבתי הכנסת המרכזיים ביוהנסבורג וביקש כדרכו לדרוש בפני הקהל, הודיעו לו הגבאים ביבושת כי בהוראה מגבוה הוחלט שלא לאפשר לו לעשות זאת. ההלם הראשוני שאחז בו לא מנע ממנו למצוא על אתר פתרון גאוני: הוא פנה לגבאי הראשי וביקש ממנו, שמאחר והוא טרח והגיע עד לכאן, יואיל לאפשר לו להשמיע דברים קצרים בפני המתפללים, תוך שהוא מבטיח לסיים תוך שלוש דקות לכל היותר.

לבקשה שכזו לא היה הגבאי מסוגל לסרב. בלבו חשב על הרעיון, שכן בהכירו היטב את בני קהילתו ידע כי בזמן קצר שכזה לא יספיק הרב לגרום להם להוציא ולו פרוטה אחת מכיסם. וכך, תוך שהוא שב ומוזהיר כי לא ירשה לו לחרוג ממכסת הדקות אף קמעא, הזמין הגבאי את הרב לשאת את דבריו.

בצעד קליל ניגש הרב אל ארון הקודש, נישק את הפרוכת,

בזעקה מהולה בתחינה: "שלוש עליכם רבותי, אתם יהודים, וגם אני יהודי כמוכם! יש לנו לב משותף, ואליו אני פונה: תנו לי את הכוח לגדל דורות נוספים של יהודים שיקיימו את המצוות במסירות נפש!"

למותר לציין כי ההיענות לקריאתו היתה מעל ומעבר לצפיות. הדרשה הנלהבת הותירה בקהל רושם בל ימחה, ומיד עם צאת השבת מהרו הכל לפתוח את לבם וכיסם למען התורה ולומדיה. (ומתוק האור' בראשית, הובא בגיליון 'ברינה יקצורו')

מתבוננים בשמים הכהים, ועם ראית הלבנה מיד החלו בברכה. כיון שחששו מן השונאים המחפשים אחריהם, סיכמו ביניהם על סיסמה סודית: 'דוד מלך ישראל - חי וקיים', וכך, כשיהודי פגש בדמות שנעה לעברו בחשיכה, מיד היה מתחיל בסיסמה: 'דוד מלך ישראל', וכאשר נענה ב'חי וקיים', היתה נפלטת מפיו אנחת רווחה. מיד היה מושיט ידו וקורא לעברו: 'שלוש עליכם', גם אני יהודי, ב'סימן טוב ובמזל טוב' אפשר להתחיל את המצוה"... דריכות הורגשה בקהל כאשר סיים הרב את דרשתו המרתקת

הש"ת היומי

שכח משיב הרוח ונזכר לאחר אמירת 'ברוך אתה ה' - האם יסיים 'למדני חוקיך'?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

משיב הרוח ומוריד הגשם, אכן כל זה רק בדברים שמחזירים אותו אבל כשאין מחזירין אותו גומר את הברכה כתקונה וממשיך, ממילא אנו שמנהגנו לומר בימות החמה מוריד הטל נמצא שכשלא אמר משיב הרוח בודאי הזכיר טל וא"צ לחזור, אמנם מי שאינו נוהג לומר מוריד הטל דינו שאם אמר השם יסיים למדני חוקיך ואם גמר את הברכה יאמר משיב הרוח ומוריד הגשם במקומו בלי חתימה וכפי המבואר בשו"ע.

שאלה: מי שכח לומר משיב הרוח ונזכר לאחר שאמר "ברוך אתה השם", האם יסיים מחיה המתים ויאמר משיב הרוח ומוריד הגשם, או יסיים למדני חוקיך?

תשובה: יאמר מחיה המתים וימשיך בתפילתו.

הטעם, הנה בשו"ע סי' קי"ד ס"ו כתב שאם סיים את הברכה ולא התחיל ברכה שאחריה, אומר משיב הרוח ומוריד הגשם בלי חתימה, ובמשנה ברורה כתב שכיון שיש חולקים על זה אם רק אמר השם ולא סיים את החתימה יסיים למדני חוקיך ויחזור לומר

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק. עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

חמץ שהתקלקל בערב פסח - האם צריך לבערו?

ויש שמסתפק גם לענין איסור אכילת חמץ זה בפסח, וההנאה ממנו, אם הוא מדאורייתא, או מדרבנן; ויש שכתב שהאיסור הוא מדאורייתא, כיון שבכניסת הפסח כבר היה אסור בהנאה, ואיסורי הנאה שהפכו לעפר, איסור ההנאה מהם עומד בעינו, (לכל הפחות במקרה שעדיין לא קיימו בהם את חובת הכילוי, ראה במקורות).

[שו"ע תמב, ב, משנ"ב ט-י, ושעה"צ יט; ביאורים ומוספים דרשו, 25-26]

חמץ שהתקלקל לפני פסח במידה כזו שכבר אינו ראוי למאכל כלב - אין חובה לבערו, כיון שהוא נחשב כעפר; והוא אף מותר בהנאה בפסח, אך לא באכילה (ראה תקציר למחר).

אולם, אם בכניסת הפסח היה ראוי למאכל כלב, ורק בפסח התקלקל - חובה לבערו, מאחר וכבר התחייב בביעורו לפני הפסח. ונחלקו הפוסקים אם חיוב הביעור באופן זה הוא מדאורייתא, או מדרבנן.

חמץ של גוי שהתקלקל בפסח - האם מותר בהנאה?

וחמץ של גוי שהתקלקל בפסח במידה כזו שאינו ראוי למאכל כלב, ואחר כך נעשה של ישראל - כיון שלא התחייב הישראל בביעורו של חמץ זה לפני שהתקלקל, אין חובה לבערו; אך לענין הנאה מחמץ זה בפסח - נחלקו אחרונים אם היא מותרת, או שמאחר וכבר נאסרה בהנאה לכל ישראל לפני שהתקלקלה, האיסור עומד בעינו.

[שעה"צ תמב, כ; ביאורים ומוספים דרשו, 24, 27 ו-28]

בהמשך לאמור: חמץ שהתקלקל לפני פסח במידה כזו שאינו ראוי למאכל כלב, אך היה זה כבר לאחר תחילת השעה השישית' (- 'זמנית') בערב פסח, שאז החמץ אסור בהנאה - יש אומרים שאין חובה לבערו, אבל הוא אסור בהנאה בפסח, הואיל וכבר נאסר בהנאה עם תחילת השעה השישית. ויש אומרים שכיון שהתקלקל לאחר תחילת זמן איסור חמץ, חובה לבערו, כדין חמץ שהתקלקל בפסח עצמו, כנ"ל.

חמץ שאינו ראוי למאכל אדם אך ראוי למאכל כלב - האם דינו כחמץ גמור?

וחמץ שאינו ראוי למאכל כלב, אך במקרה ראוי עדיין לחמץ בו עיסות - דינו ככל חמץ שאינו ראוי למאכל כלב. ובצק שבטרם החמיץ התקלקל במידה כזו שאינו ראוי למאכל אדם - יש שמצדד כי מאחר ומעודו לא היה חמץ זה ראוי לאכילת אדם, חובת ביעורו היא רק מדרבנן; וכשהוא בתערובת, יתכן שאין חובה לבערו כלל.

[משנ"ב תמב, י, ושעה"צ כא; ביאורים ומוספים דרשו, 20, 30 ו-29; וראה עוד שם, 14 ו-32]

חמץ שהתקלקל במידה כזו שאינו ראוי למאכל אדם, אך ראוי הוא למאכל כלב - דינו כחמץ גמור, מפני שהוא ראוי 'לחמץ' בו עיסות, וחובה לבערו מדאורייתא.

ויש אומרים שאף במקרה שאינו ראוי לחמץ בו עיסות, חובה לבערו (לכל הפחות) מדרבנן. אך יש אומרים שבאופן שאינו ראוי לחמץ, וכגון שהוא מעורב דברים אחרים שמחמתם אינו ראוי לחמץ, ולא ניתן להפרידו מהתערובת - דינו כחמץ שאינו ראוי למאכל כלב.

* בתערובת איסור והיתר של 'מין בשאינו מינו' - התערובת אסורה מדאורייתא אף כשכמות ההיתר מהווה רוב בתערובת, כיון שאף ההיתר יש בו מטעם האיסור; אלא אם כן כמות ההיתר היא פי שישים מכמות האיסור.
* תערובת שיש בה חמץ, באופן שהחמץ בטל מדאורייתא, אך מדרבנן אינו בטל - אין בתערובת איסור כל יראה ובל ימצא דאורייתא, אבל אסור מדרבנן לאוכלה בפסח, ואסור גם להחזיקה ברשותו, מחשש שיאכלנה.
* תבשיל שהתבשל לפני פסח בסיר חמץ 'בן יומו' - גם כאשר אין די בכמות התבשיל כדי לבטל את טעם החמץ הנפלט מהסיר, ואסור לאוכלו בפסח, אין חובה לבערו, אך יש להצניעו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

כיצד יש לנהוג כאשר מתגלה סתירה בין תוצאות המדידה של ה'תחום'?

הטעות בכך שהמודד טעה וביצע את המדידה באלכסון משתי זוויות העיר, ומתח את קו התחום מסוף אלכסון זה לסוף אלכסון זה, ולכן התקבלה התוצאה המחמירה. אולם, בהפרש גדול יותר, לא ניתן להסביר את הטעות באופן זה, ומכיון שאין סיבה להצביע דווקא על תוצאה מסוימת כשגויה, יש לדחות את שתי התוצאות, ולברר את מידת התחום האמיתית במדידה חוזרת.

[שו"ע שצט, ט, ומשנ"ב לה, לו, לו רלט; ביאורים ומוספים דרשו, 22]

עיר שמדדו את 'תחומיה' שני מומחים למדידה (ראה שו"ע לעיל, ז), ותוצאות שתי המדידות נמצאו שונות - מאחר ואיסור תחומין מדרבנן, אנו מניחים כי התוצאה המחמירה, דהיינו המקטינה את התחום, היא השגויה, ומקבלים את התוצאה האחרת, המגדילה את התחום.

במה דברים אמורים? כאשר ההפרש בין התוצאות אינו עולה על חמש מאות ושמונים אמה, (ויש אומרים - חמש מאות ושמונים וחמש אמה); כיון שעד להפרש כזה ניתן להסביר את

הלוח היומי

א' בחשון | בשנת ב' אלפים תתקל"ו, בחודש זה סיים שלמה המלך את בניית ביהמ"ק הראשון

בשנת ב' אלפים תתקל"ו, בחודש זה סיים שלמה המלך את בניית ביהמ"ק הראשון.
יארצייט:

ד' אלפים תתקנ"ב/ל"ב: רבי דוד ומשה ב"ר משה זצ"ל, מצדיקי מרוקו.
תכ"א: רבי מנחם מנדל ב"ר אברהם קרוכמל זצ"ל, אב"ד ניקלשבורג, פרוסניץ וקרמזיר-צ'כיה, תלמיד הב"ח ובעל שו"ת צמח צדק ועוד.

תקפ"ד: רבי אריה יהודה לייב ב"ר ברוך זצ"ל, מלנצהוט-קיישינב, בעל חומת אריאל וגבורות אריה.
תקנ"ב: רבי נתן ב"ר אברהם בורגיל זצ"ל, (הראשון), בעל חק נתן.

תרל"ה: רבי יששכר דב בער ב"ר משה הכהן זצ"ל, מוולברוז', בעל עבודת יששכר.
תרע"ט: רבי עקיבא מאיר ב"ר יששכר דב בער הכהן זצ"ל, בעל דברי העם.

תר"פ: רבי יוסף ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל, מקראקוב-וינה, בעל אתון דאורייתא, בית האוצר, לקח טוב ועוד.
תש"ן: רבי ישראל ב"ר יהושע שפירא זצ"ל, מבלוז'וב-ארה"ב, בעל שופריה דישראל ורו"כ חבת ירושלים.
תשע"ג: רבי יצחק ב"ר דוד משה רוזנבוים זצ"ל, מקרעטשניף.

האם מותר לספר לשון הרע שכבר התפרסם בעיתון?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

הדבר מפורסם], מכל מקום לא הזכירו רק את שמה של הכשרה, אבל את שמה של הפסולה לא פרסמו במשנה.

והביאו (שם) מספר שירת דבורה מעשה מהחפץ חיים, שכתב בתשובה לגר"ש שטרנבוך (אבי הגר"מ שטרנבוך) ששאלו אם מותר לו לדבר עם אשתו על פלוני שיצאו עליו רינונים, באשר הדברים ידועים כבר לכל אחד מהם, ולא יספרו אותם לאיש זולתם, ורוצים לדבר על כך כדי שתתברר להם התמונה בשלמות, וכתב להם הח"ח 'שימנעו מלשוחח אף על דבר הידוע לשניהם, ושמץ עוולה לא תימצא בשפתותיהם'.

ולספר דבר שאינו מפורסם, אך השומע כבר שמע זאת מאחר - כתב ה'חפץ חיים' לקמן שגם המספר השני עובר על איסור לשון הרע, כיון שהתורה אסרה את עצם סיפור הגנות על האחר, וגם יתקבלו הדברים יותר אצל השומע כששני אנשים מספרים גנאי על פלוני. ואף לפי דעת הרמב"ם שהתיר בדבר שנאמר באפי תלתא, הרי כל שכוונתו לגנותו בזה ולהעביר את הקול, אין היתר של אפי תלתא, ואם כן כשכוונת המספר השני להחזיק את הגנות בפני השומע ולגנותו בזה יותר, אסור.

בכלל ב' מהלכות לשון הרע סעיף ג' מביא ה'חפץ חיים' את הדעות הסוברות שלשון הרע שנאמר בפני שלושה אנשים ('באפי תלתא') מותר לשומעים לספר את הדבר הלאה, וזאת רק בדרך אקראי, ולא שיתכוונו לפרסם את הדבר ולגלותו. בהמשך בסעיף ד' הוא מוסיף, כי רק למי ששמע בעצמו מהמספר הראשון (ססיפר בפני שלושה) מותר, אך לא למי ששמע ממנו. אלא אם כן כבר התפרסם הדבר ונודע לכל (שאז מותר לו לספר - וגם כאן רק בדרך אקראי, כנ"ל).

בביאורים ומוספים מביאים, כי לקמן כותב החפץ חיים הן לגבי ההיתר של 'באפי תלתא' והן לגבי ההיתר של 'דבר מפורסם', כי כמעט לא מצוי שיתקיימו כל התנאים להיתר. ויש שכתבו עוד (לחפץ בחיים שם סי' יד), שתלמיד חכם ירא אלוקים ראוי לו להיזהר אף באופן זה שהדבר מפורסם, שלא לדבר גנאי על אחר, וכמבואר ברמב"ם (פיהמ"ש עדיות פ"ח מ"ז) על שאמרו שם במשנה שמשפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן וריחקה בן ציון בזרוע, ומשפחה אחרת פסולה היתה שם וקירבה בן ציון בזרוע, וכתב הרמב"ם שם, שיש להתבונן היאך בורחים חכמים מלשון הרע, שאע"פ שהיו יודעים על שתי המשפחות [כלומר שהיה

השכר הגדול על מצות כיבוד הורים

כתב הג"ר חיים פלאג': אבותינו סיפרו לנו ובעינינו ראינו הרבה בני אדם שהיו מכבדים את הוריהם כראוי וזכו לכבוד גדול, עושר ובנים ואריכות ימים ושנים, וכל מי שלא נהג כשורה לכבד את הוריו כראוי נהפך עליו בלהות וצרות סבבוהו, ולא היתה להם הצלחה וברכה בכל מעשה ידיהם.

(תוכחת חיים - תולדות)

נשתדל לקיים מצות כיבוד הורים כראוי ונזכה לשכר רב אף בעולם הזה